

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley	TELEFOONNUMMER	+31611715221
DATUM	18-10-2022	E-MAILADRES	tamar.leene@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1745350103-22597	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Tamar Leene	TEAM	SRO
NUMMER PS	PS2022RGW	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom
BIJLAGEN	1. Voorstel voor tekstwijziging Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley 2. Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie, Onderzoeksagenda voor Gebiedsuitwerkingen' (verkort: Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen) 3. Erratum Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen		

Gevraagde besluiten:

1. Het document "Voorstel voor tekstwijziging Verstedelijkingsconcept' vast te stellen, waarmee wijzigingen worden aangebracht in het eerder door PS vastgestelde Verstedelijkingsconcept;
2. Het gewijzigde Verstedelijkingsconcept vast te stellen als deel 1 van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley'
3. Het document 'Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie, Onderzoeksagenda voor Gebiedsuitwerkingen' als deel 2 van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley vast te stellen'

Inleiding:

De Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is één van de verstedelijkingsstrategieën die in het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVEX) worden opgesteld. De noodzaak voor de Verstedelijkingsstrategie wordt ingegeven door de grote groeiopgave in beide regio's. Volgens de prognoses zijn er de komende 20 jaar circa 100.000 woningen en daaraan gekoppelde extra arbeidsplaatsen nodig. Het gaat om 40.000 woningen in de regio Foodvalley en 60.000 woningen in de regio Arnhem-Nijmegen. De opgave die voorhanden ligt is niet enkel het ruimte geven aan deze groeiopgave, maar ook om deze groei op te vangen op een manier waarmee de kwaliteit van de regio overeind blijft en zelfs kan worden versterkt. Daarom wordt een Verstedelijkingsstrategie opgesteld waarin de opgaven voor leefomgeving, mobiliteit, economie, wonen en werken in samenhang worden onderzocht. Het doel van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken mogelijk te maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley te versterken. In een gezamenlijk proces met twee provincies, gemeenten, waterschappen en het Rijk is het afgelopen jaar een Verstedelijkingsstrategie opgesteld. Met dit voorstel krijgen Provinciale Staten van Utrecht de Verstedelijkingsstrategie ter besluitvorming aangeboden. Hiermee committeert de provincie zich aan de koers voor ontwikkelingen op de middellange en lange termijn om de doelen voor een duurzame verstedelijking ook in de regio Foodvalley uit te werken en te realiseren.

De Verstedelijkingsstrategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept. Dit document hebben PS al vastgesteld op 17 november 2021 en met het voorliggende wijzigingsvoorstel worden hier nu- naar aanleiding van vragen, amendementen en moties van Raden en Staten- wijzigingen in aangebracht.
- Deel 2: 'Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie, Onderzoeksagenda voor Gebiedsuitwerkingen'.

Verstedelijkingsconcept

Eind 2021 stelden de gemeenteraden van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Regio Foodvalley en Provinciale Staten van Utrecht en Gelderland het Verstedelijkingsconcept vast. Dit concept vormt het eerste deel van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley. Op 17 november 2021 stemden uw Staten hiermee in. Bij de behandeling van het Verstedelijkingsconcept in gemeenteraden en Staten werden vragen gesteld en moties en amendementen aangenomen. In het 'Wijzigingsdocument Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley' (Bijlage 1) zijn deze vragen, moties en amendement weergegeven en is per punt een voorstel opgenomen hoe dit te verwerken.

Ook door ons college is een opmerking gemaakt bij het Verstedelijkingsconcept, namelijk dat de tekst ik het Verstedelijkingsconcept de suggestie wekte dat er ook rond fietsknooppunten kon worden verstedelijkt, en dat dat niet gewenst is. Zoals u in bijlage 1 kunt zien, heeft deze opmerking geleid tot een tekstaanpassing. Aan uw Staten wordt gevraagd deze wijzigingen vast te stellen.

Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie, Onderzoeksagenda voor Gebiedsuitwerkingen'

Het Verstedelijkingsconcept is het afgelopen jaar toegepast op de acht deelgebieden en dit heeft per gebied geleid tot een gebiedsuitwerking. Deze gebiedsuitwerkingen laten zien welke keuzes er te maken zijn en onderzoeksvragen er voor de vier bouwstenen nog liggen. Vandaar ook de titel: 'Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley'. Ten opzichte van het eerder aan u toegestuurd concept zijn daarbij voor Utrecht nog geen nadere keuzes gemaakt. Het betreft vooral onderzoekopgaven ten aanzien van het groenblauwe raamwerk, multimodale mobiliteitsoplossingen, werk en woonlocaties die verder moet worden uitgewerkt en nodig zijn om op termijn ruimtelijke keuzes te maken. Voor de provincie Utrecht gaat het daarbij onder andere om de locatie de Nieuwe Meent, ten zuiden van Veenendaal.

Van Verstedelijkingsstrategie naar gebiedsprocessen

De Verstedelijkingsstrategie legt vooral een inhoudelijke koers én partnerschap vast voor duurzame verstedelijking. Hiermee zijn we er nog niet, er is nog niks daadwerkelijk gerealiseerd en op veel punten dient zoals aangegeven nader onderzoek en nadere besluitvorming plaats te vinden. Dit gebeurt in de zogenaamde gebiedsprocessen, waarvan voor de Provincie Utrecht vooral het gebiedsproces Foodvalley-Zuid relevant is.

Van belang is dat de overheden daarbij samenwerken vanuit hun democratische legitimatie, waarbij besluitvorming plaatsvindt door en verantwoording aan de volksvertegenwoordiging. De uitvoering van de strategie vindt plaats op basis van wettelijke instrumenten als omgevingsvisies, omgevingsplannen, programma; s, etcetera. Voor de Provincie Utrecht betekent dit onder andere dat bij het besluiten over eventuele nieuwe woon- en werklocaties die nog niet zijn opgenomen in de Interim Omgevingsverordening de systematiek zoals vastgelegd in de provinciale Omgevingsvisie (paragraaf 4.6) zal worden gevolgd.

Naast de ambities in individuele gebieden zijn er daarbij ook hoofdlijnen te onderscheiden. Dat zijn de kernopgaven die voor (grote delen van) de regio's randvoorwaardelijk zijn om de benodigde groei te kunnen accommoderen (op de in Deel I van de Verstedelijkingsstrategie beschreven wijze). Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- De opwaardering van de (inter)nationale A12/spoor-corridor vanuit de Randstad naar Duitsland als aorta voor de bereikbaarheid en ontsluiting van de regio.
- Het verbeteren van het samenhangende regionale mobiliteitsnetwerk met aandacht voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer-verbindingen, mobiliteitshubs, snelfietspaden, binnenstedelijke mobiliteitsopgaven Foodvalley-Zuid, Arnhem en Nijmegen.
- Het verkennen van mogelijke versterking en uitbreiding van de ecologische kwaliteit en recreatieve waarde van natuur in het kader van het Deltaprogramma, programma Klimaatadaptatie, programma natuurherstel en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

- Het realiseren van 5.000 hectare extra groen in en om de stad in landschapszones door middel van een zogenaamd groen-blauw-raamwerk.

In het kader van de voorbereiding van het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport voor oost Nederland (BO MIRT oost) wordt onderzocht of we met het Rijk en de andere regionale partners kunnen komen tot bestuurlijke afspraken over de verdere uitvoering van de Verstedelijkingsstrategie, waarmee invulling wordt gegeven aan de toezegging om te komen tot een Verstedelijkingsakkoord. De samenhang tussen de Verstedelijkingsstrategie, het in akkoord en de gebiedsprocessen, zoals bovenstaand omschreven, is in onderstaande afbeelding schematisch weergegeven.

Koppeling met landelijke trajecten

Binnen het verstedelijkingsgebied liggen meerdere gebieden die door het Rijk zijn aangewezen als Grootchalige Woningbouwgebieden (GWG), waarvan het gebied Foodvalley deels binnen de Provincie Utrecht ligt. Voor de Grootchalige Woningbouwgebieden zijn middelen bij het Rijk (6 miljard voor 17 gebieden) aanwezig om woningbouwopgaven te versnellen. Parallel aan deze Verstedelijkingsstrategie wordt daarom op verzoek van het Rijk door de regio's gewerkt aan zogenaamde businesscases die als onderlegger dienen voor de het aanvragen van een deel van deze GWG-middelen. Dit zal ook een onderdeel van de afspraken in het najaar worden gemaakt met het Rijk in tijdens het BO MIRT. U wordt hier separaat over geïnformeerd. .

Juridische en andere relevante kaders:

Artikel 158 Provinciewet

Alles wat voortvloeit uit de Verstedelijkingsstrategie maar raakt aan besluitvorming over (planologische procedures) van het lokale en provinciale omgevingsbeleid is de verantwoordelijkheid van gemeenten en provincies. De bevoegdheid om besluiten hierover te nemen blijft bij de gemeenteraden en bij Provinciale Staten. Na de vaststelling van deze Verstedelijkingsstrategie wordt van de deelnemende gemeenten, provincies en het Rijk verwacht dat besluiten die zij nemen over gebiedsgerichte uitwerkingen aansluiten bij deze Verstedelijkingsstrategie.

Argumentatie:

1. Het Wijzigingsdocument laat zien hoe wordt omgegaan met eerdere vragen, moties en amendementen. In het wijzigingsdocument is de input gerangschikt en van een behandeladvies voorzien. In sommige gevallen leidt dit tot voorgestelde veranderingen in 'Deel I'. Omdat dit deel eerder door PS is vastgesteld, wordt nu ook gevraagd de wijzigingen vast te stellen.

2. De onderzoeksagenda's geven per deelgebied inzicht in de positionering, de integrale onderzoeksvraag en de kernopgaven (gerelateerd aan de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen) met mogelijke oplossingsrichtingen. De (al in Deel I) vastgestelde ontwerpprincipes zijn hier getest en uitgewerkt. De opgavebeschrijvingen sluiten af met een onderzoekagenda per gebied. De hier opgenomen kwesties zijn agenderend voor de regionale samenwerking. Dit zijn de zaken waar partijen in een deelgebied op korte en lange termijn samen aan willen werken. Ook zijn ze een belangrijk houvast voor het omgevingsbeleid.

Doelen en brede welvaart indicatoren:

Het vaststellen van de Verstedelijkingsstrategie draagt bij aan het meerjarendoel '1.1.4: Agenda's en afspraken met bovenregionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen' uit de Programmabegroting 2021-2024. Het beoogde resultaat bij dit meerjarendoel is: 'Een door Rijk, provincies Gelderland & Utrecht en regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley vastgestelde regionale Verstedelijkingsstrategie voor Arnhem-Nijmegen-Foodvalley'.

Kijk ook door de Sociale bril:

Het vaststellen van de Verstedelijkingsstrategie draagt bij aan de realisatie van sociale en betaalbare woningen en het vergroten van de bereikbaarheid van voorzieningen via het openbaar vervoer in de regio Arnhem Nijmegen Foodvalley. Dit komt ook ten goede aan kwetsbare groepen. Bij de totstandkoming van deze documenten zijn de wensen van deze groepen getrapd ingebracht door bijeenkomsten met de gemeenteraden.

Participatie:

Er wordt aan de Verstedelijkingsstrategie gewerkt samen met de 26 betrokken gemeenten en het Rijk (de ministeries: BZK, I&W, EZ en LNV), de waterschappen en de provincie Gelderland. Deze partijen zijn bij de (tussen)producten bestuurlijk en politiek geconsulteerd. Burgerparticipatie over de Verstedelijkingsstrategie heeft tot dusver plaatsgevonden via de lokale trajecten van de gemeentelijke omgevingsvisies. Economische en maatschappelijke partners, waaronder het Economic Board, zijn periodiek geïnformeerd over de stand van zaken. Voor de komende fase wordt onderzocht hoe de rol, kennis en expertise van deze partners breder kan worden ingezet ten behoeve van de (uitvoering van) de Verstedelijkingsstrategie.

Financiële consequenties:

Er zijn financiële consequenties (kosten) verbonden aan het besluit en daar is in de begroting in voorzien. De provincie Utrecht heeft tot dusver €35.000 (€ 10.000 in 2021 en € 25.000 in 2022) bijgedragen aan het proces. Dit bedrag is gedekt binnen de begroting in meerjarendoel 1.1.4 'Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangenbeleidsdoel'. Mochten besluiten die voortkomen uit de (uitvoering van de) Verstedelijkingsstrategie leiden tot kosten die niet zijn voorzien in de begroting, dan wordt hierover een separaat voorstel gedaan aan Provinciale Staten.

Vervolg:

Nadat de 'Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley' door gemeenteraden en Provinciale Staten is vastgesteld, werken wij deze gebiedsuitwerkingen, samen met de provincie Gelderland en gemeenten, in 2023 uit in programmatische keuzes en investeringen. Dit zorgt voor een goede basis voor het zogenoemde 'ruimtelijke arrangement' dat Gelderland en Utrecht in oktober 2023 aan het Rijk moeten aanbieden.

De provincies hebben immers van het Rijk de opdracht gekregen een "ruimtelijke puzzel" te maken: de opgaven voor wonen, natuur, energie, landbouw en economie per gebied in samenhang in kaart brengen. De Verstedelijkingsstrategie in het algemeen en de gebiedsuitwerkingen in het bijzonder bieden genoeg aanknopingspunten voor de ruimtelijke puzzel in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen en de Regio Foodvalley. We verkennen daarbij samen met de gemeenten, provincie Gelderland en ministeries welke verbinding met andere programma's nodig is.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 14-12-2022 tot vaststelling van Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 14-12-2022.

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 18-10-2022
met nummer UTSP-1745350103-22597,
van afdeling SLO, team SRO.

Overwegende dat:

- in de Verstedelijkingsstrategie ambities, ontwerpprincipes en een langjarige samenwerking en werkwijze zijn verwoord voor de verstedelijkingsopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley;
- de uitgangspunten van de Verstedelijkingsstrategie aansluiten bij de Omgevingsvisie provincie Utrecht.
- een langjarig partnerschap tussen medeoverheden nodig is om de grote opgaven in deze regio's aan te pakken;

Besluiten:

1. Het document "Voorstel voor tekstwijziging Verstedelijkingsconcept' vast te stellen, waarmee wijzigingen worden aangebracht in het eerder door PS vastgestelde Verstedelijkingsconcept;
2. Het gewijzigde Verstedelijkingsconcept vast te stellen als deel 1 van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley'
3. Het document 'Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie, Onderzoeksagenda voor Gebiedsuitwerkingen' als deel 2 van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley vast te stellen'

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters